Brugmans De Jong de vraag of zijns inziens het verloop van de strijd in Nederlands-Indië tot gevolg had gehad dat de Japanners Australië niet konden bezetten. De Jong antwoordde dat de publieke opinie dit indertijd graag wilde aannemen maar dat Japan in feite niet van plan was geweest Australië geheel of gedeeltelijk te bezetten. (MI)

4. *De affaire-Van 't Sant*

In de Londense gemeenschap en in bezet Nederland bestond, aldus De Jong, een flinke animositeit tegen F. van 't Sant, 'vertrouwd medewerker in particuliere aangelegenheden' van koningin Wilhelmina.[14] De auteur stelde zich de taak te onderzoeken hoe dit kwam. Hij schreef:

> 'Wij kunnen het daarbij niet laten bij algemeenheden maar moeten in bijzonderheden afdalen die het mede duidelijk zullen maken waarom de naaste medewerker van de koningin al in '41 in verzetskringen in bezet gebied beschouwd werd als de grote verrader in Londen.'[15]

Daarom vond De Jong het noodzakelijk uiteen te zetten hoe Van 't Sant voor de oorlog als hoofdcommissaris van politie in Den Haag door de koningin betrokken was bij particuliere problemen van het koninklijk paar. In het begin van de jaren 1920 had zich een ernstige crisis voorgedaan in het huwelijk van koningin Wilhelmina en prins Hendrik. Deze problemen hadden verschillende oorzaken: De Jong noemde de louter ceremoniële positie die de prins behoorde in te nemen en het feit dat hij tot ongenoegen van de koningin van het christendom vervreemdde. Vervolgens bracht hij de buitenechtelijke escapades van prins Hendrik ter sprake. Deze laatste hadden geleid tot een aantal pogingen de koningin te chanteren en Wilhelmina had Van 't Sant op persoonlijke titel ingeschakeld om schandalen af te wenden. In een bepaald geval was dit maar ten dele gelukt: dit betrof een zekere 'Elisabeth le Roi' – naar later bleek een gefingeerde naam – die enige tijd een relatie met de prins zou hebben onderhouden waaruit een zoontje ('Henry') was geboren. Toen de moeder de relatie met Hendrik had verbroken vertrok zij naar Brussel, waar op verzoek van Van 't Sant de Nederlandse gezant, jhr. C. G. W. F. van Vredenburch, een onderzoek naar haar bedoelingen instelde. Van Vredenburch raakte echter, aldus De Jong, zo onder haar bekoring, dat hij een relatie met haar aanging. Hij tekende, wellicht in de overtuiging dat

[14] Aldus De Jong in deel 9, 1 (1).
[15] Deel 9, 844 (811).